

چه کسی است که نداند منشأ احساسات و انگیزه‌های انسان، دل اوست؟ چه کسی است که نداند زندگی انسان را اراده او می‌سازد و جوانه این اراده‌های زیبا از دل‌های پاک و الهی سر برمی‌آورد؟ تا دل صاف نشود، زندگی اصلاح نمی‌شود و هرچه دل پاک‌تر باشد، گشایش در سیره انسان، حضور بیشتری دارد. حالا ما چطور باید دلمان را صاف کنیم؟ رابطه دل و گناه، یک رابطه دوطرفه است؛ به این معنا که اگر انسان گناه کند، دلش آلوده و مکدر می‌شود و هرچه دل آلوده‌تر باشد، گناه بیشتر در زندگی انسان جای‌پیدا می‌کند.

اگر دل انسان صاف نباشد، انسان به جنگ خدا می‌رود، تصمیم می‌گیرد گناه کند و خلاف امر و اراده پروردگار در زندگی خود گام بردارد اما دل که صاف شد، انسان به چشم دل می‌بیند که حب خدا از همه چیز شیرین‌تر است و آن‌گاه از ارتکاب معصیت پرهیز خواهد کرد. تو وقتی دنبال گناه می‌روی که خدا در دلت نباشد، هر زمان که تصمیم به گناه گرفتی، آن لحظه در دلت فکر کن خدا را می‌خواهی یا لذت حاصل از گناه را؟ وجود مقدس ائمه معصوم^(ع) در جریان سازندگی‌هایی که در طول دوران امامتشان داشتند، تلاش می‌کردند دل افراد را اصلاح و متوجه خدا کنند. یکی از مصادیق آن، ماجرای زهرین قین است. آن زمان که کاروان سیدالشهدا^(ع) از مدینه به راه افتاد، هم‌زمان با قافله کربلا، قافله دیگری هم مربوط به یکی از رؤسای عشایر عراق در حرکت بود. از ابتدای حرکت، زهر برنامه‌ریزی کرده بود که کاروانش با فاصله امن و به‌صورت موازی با کاروان امام حسین^(ع) حرکت کند تا حتی شرایط دیدار با حسین بن علی^(ع) برایش فراهم نشود؛ زیرا با خود حساب کرده بود که حسین^(ع) قرار است به قیام علیه یزید برود و در این شرایط، معاشرت و مجالست او با امام، وجهه‌اش را بیش‌تر خراب خواهد کرد. ظاهراً برحسب تصادف، زمانی پیش آمد که هر دو کاروان در یک منزل توقف کردند. زهر به کاروان خود امر کرد به سرعت رفع تشنگی کنند، غذا بردارند، اسب و شترشان را سیراب کنند و به مسیر ادامه دهند تا به کاروان پسر علی^(ع) برخورد نکنند. در خیمه‌ای از حریر و ابریشم، زهر و همسرش مشغول صرف ناهار بودند اما در همین لحظه صدایی از پشت خیمه ندا داد: «یا زَهِیر اَجِبِ الحُسَینَ^(ع)، یعنی ای زهیر! جواب حسین^(ع) را بده». بنای او از ابتدا این بود که با اباعبدا...^(ع) روبه‌رو نشود، اگر هم قرار بر جلسه و دیداری بود، بهانه‌ای بیابود و از همراهی با سیدالشهدا^(ع) سر باز بزند اما فقط یک دیدار حسین^(ع) کاری با او کرد که تبدیل شد به قهرمان عاشورا، ای خوش آن جذبه که ناگاه رسد، زخم آن بر دل آگاه رسد.

همین دیدار کاری کرد زهر در روز عاشورا وقتی با بدن پاره‌پاره بر زمین افتاد و حضرت خود را به بالینش رساند، خطاب به اباعبدا...^(ع) عرض کند: «وَا... لو ددت اَنّی قُتِلْتُ ثُمَّ نَشَرْتُ ثُمَّ قُتِلْتُ حَتّی اَقْتُلَ هَکْذَا اَلْفَ مَرَّةً وَ اِنَّ ا... عَزَّوَجَلَّ یَدْفَعُ بِذَلیکَ الْقَتْلِ عَن نَفْسِکَ وَ عَن اَنْفُسِ هؤُلَاءِ الْفِتْیَانِ مِنْ اَهلِ بَیتِکَ»، یعنی حاضر بودم هزاربار کشته شوم اما فتنه و بلا از تو و خانواده‌ات دور باشد. آری عنایت امام حسین^(ع) و محبت او می‌تواند دل‌ها را زبر و نرم کند. ما ندیدیم این ملاقات‌ها را اما حقایق را درباره معصومین می‌دانیم، اینکه فرد نماز بخواند، روزه بگیرد و همه کارهای واجب را بکند، خوب است اما تا زمانی که دلش با خدا نباشد، کار به جایی می‌رسد که با یک نسیم ملایم از جنس گناه، دل از دست می‌رود و همه آن اعمال به باد می‌رود، به همین دلیل امام‌رضا^(ع) در حدیث مشهور به پسر شیبب توصیه کردند هرگاه به یاد شهدای کربلا افتاد، حتی منحصر به کلام بگوید: «یا لَیْتَنَا کُنَّا مَعْکَ فَتَقَوَّزَ قَوْراً عَظِیْماً». استمرار بر این ذکر، بر دل هم اثر می‌گذارد. باید حقیقت کلام را درک کرد؛ این روضه‌ها و عزاداری‌ها فقط برای اشک گرفتن نیست، روایت این مقاتل برای یادآوری خدا و احیای دین است. این مجالس، درمانگاه دل‌های درمانده است. خوش‌به‌حال کسانی که توفیق حضور و تنفس در این مجالس را دارند! از خدای بزرگ می‌خواهیم همه ما را درمیان نجات‌یافتگان کشتی نجات حسینی قرار بدهد، ان شاء...!

برگرفته از خطبه‌های نمازجمعه مشهد

تنظیم: حجت‌الاسلام والمسلمین حسین ابراهیمی

اشارت

دلدار را آگه کنید

ریحانه‌عامل‌نیک‌آیین‌های مختلفی برای عزاداری سیدالشهدا^(ع) در سرتاسر دنیا وجود دارد. لازم نیست راه دوری برویم، کافی است به عنوان مجاور حرم حضرت رضا^(ع) در هنگام زیارت حرم پرنور رضوی یک پرسش و پاسخ ساده انجام بدهیم و از ائران رضوی بی‌رسیم که شما در شهر خود مراسم عزاداری حرم را چگونه برگزار می‌کنید و یک گفت‌وگوی ساده و صمیمی انجام بدهیم بهتان قول می‌دهم از جواب‌ها شگفت زده خواهید شد. زیرا چگونگی آداب و رسوم در عزاداری‌ها نه‌تنها شهر به شهر بلکه در دهه‌های مختلف محرم نیز فرق می‌کند. این روزها در شهر در کوچه‌وگذر‌ها روضه‌های خانگی و هیئت‌های قدیمی دهه دوم را اقامه می‌کنند.

در بسیاری از نقل قول‌ها به اهمیت عزاداری و برگزاری جلسات روضه در دهه دوم اشاره شده است و به قول شاعر همچنان «دل خرابی می‌کند دلدار را آگه کنید» چه اینکه بار مصیبت اسارت حضرت زینب^(س) و در بند بودن امام سجاد^(ع) بسیار بزرگ است و باید قدرش به جای آورده شود و اینکه کربلا به میزانی عمق و معنا در خود نهفته دارد که می‌توان از آن برکات زیادی کسب کرد. داستان امام حسین^(ع) تنها به روز عاشورا محدود نمی‌شود که کاروان ابا عبدا...^(ع) همچنان دارد تجلیات صفات الهی و نور حقیقت را گسترش می‌دهد و معنا و ارزش تولید می‌کند و از مؤمنان دل می‌برد.

بردار و بخوان

روضه‌الشهدا

در شماره‌های قبلی گفتیم مقاتل، کتاب‌هایی هستند درباره سرگذشت امام حسین^(ع) و وقایع حزن‌انگیز کربلا. امروز به کتاب روضه‌الشهدا^(به معنی باغ شهدا) می‌پردازیم که مقتلی است از حسین واعظ‌کاشفی که در ۱۰ باب و به سال ۹۰۸ هجری قمری تألیف شد. موضوع اصلی آن درباره واقعه کربلاست، ولی فصل‌هایی از آن به شرح مصائب سایر انبیا و امامان شیعه نیز اختصاص دارد. اگرچه بارها روضه‌الشهدا را اولین مقتل فارسی خوانده‌اند. شواهد حاکی از آن است که مقتل‌هایی به زبان فارسی از پیش‌تر موجود بوده است اما هیچ کتابی از لحاظ جامعیت با آن برابری نمی‌کرد.

پیدایش اصطلاحات «روضه» و «روضه‌خوانی» را به این اثر و رواج آن میان اهل منبر نسبت داده‌اند. این کتاب منشأ روایی تعزیه شد و به شکل‌گیری فرهنگ عامه تشیع در ایران و سایر مناطق شیعه‌نشین، کمک شایانی کرد.

کتاب به سبک و سیاق گلستان سعدی، بانثری مسجع و جذاب و با بهره‌گیری از عناصر داستانی نوشته شده است و دارای عبارت‌های ادبی زیبایی فراوانی است. با این حال، بسیاری از قصه‌های آن از لحاظ علمی و تاریخی صحت ندارد و کتاب را باید در گونه رمان تاریخی طبقه‌بندی و بیشتر بر ارزش‌های ادبی آن تأکید کرد تا ارزش‌های تاریخی‌اش. خواندن این کتاب زیبا را در این روزها به شما توصیه می‌کنیم.

خطبه نماز جمعه

شهرک

اشاره ۱ سرداد ۱۴۳۲ ۱۶ محرم ۱۳۹۸ شماره

۱۴

↓

شهرک

آمزش، آداب و ثمراتی دارد که اطلاع از آن، انگیزه‌ای برای انسان خواهد بود

توبه‌کن تا از دوستان خدا شوی

حمیده ذاکری | رسول مهربانی‌ها بهترین دعا در نزد پروردگار را طلب آموزش خواننده‌اند، عملی که حرکت به‌سوی خدا معنی شده است و بخشش از خطاهای کوچک و بزرگ و گناهان ظاهری و باطنی را به‌دنبال دارد که نه‌تنها بین ما و نعمات فاصله انداخته‌اند، بلکه ما را از رحمت خدا دور کرده‌اند؛ ضرری که تنها با طلب آموزش و عمل صالح، جبران خواهد شد. شاید در نگاه اول، طلب آموزش امری زیبایی و ساده به نظر برسد اما استغفار، ابعاد و آدابی دارد که اطلاع از آن‌ها، ما را در انجام آن پیش می‌برد و آگاهی از ثمراتش، انگیزه‌ای برای سرعت بخشیدن به آن خواهد شد.

عرصه‌های استغفار

استغفار گاه به‌دلیل گناه شخصی و ظلم بر نفس، گاه به‌خاطر تعدی به‌دیگران و گاه به‌سبب گناهان اجتماعی انجام می‌شود. استغفار از نظر چگونگی و موضوع گناه به سه نوع تقسیم شده است:

استغفار از گناه شخصی و ظلم بر نفس

استغفار از گناه و تعدی به حقوق افراد دیگر

استغفار از گناهان اجتماعی

دعاهایی که می‌توان برای آموزش خواند

مناسب است فردی که می‌خواهد توبه کند، دعاهای توبه‌ای را که از ائمه معصوم^(ع) وارد شده است، به‌ویژه دعاهای صحیفه سجاده‌یه، مخصوصاً دعای ۳۱ یا مناجات خمشی عشر، به‌خصوص مناجات تأئین را بخواند.

حکم استغفار

در واقع عمل استغفار امری مستحب است اما ممکن است به‌دلیلی واجب یا حرام باشد.

استغفار مستحب

بین دو سجده نماز، بعد از تسبیحات اربعه، در قنوت نماز وتر، هنگام سحر و در ماه مبارک رمضان.

در چه موقعی باید استغفار کرد؟

گناهان ظاهری

مانند دروغ، نگاه حرام، غصب، غیبت و...

گناهان باطنی

در قرآن کریم می‌خوانیم: «گناه آشکار و پنهان را رها کنید؛ قطعاً کسانی که مرتکب گناه می‌شوند، به‌زودی در برابر آنچه همواره مرتکب می‌شدند، مجازات خواهند شد» (سوره انعام، آیه ۱۲۰).

همچنین در صورت ارتکاب گناهانی مانند حسد، طمع و...

ترک فعل

اعمالی هستند که انجام ندادن و ترکشان، گناه محسوب می‌شود.

مکان‌ها و زمان‌هایی که برآمزش اثمی گذارند

حضور در برخی مکان‌ها همچون صحرای عرفات و درک برخی زمان‌ها همچون ماه رمضان، ماه رجب و شب نیمه شعبان نیز از عوامل آموزش گناهان معرفی شده است.

استغفار واجب

استغفار در مواردی واجب است؛ ازجمله به‌عنوان کفاره مُحرمی که یک یا دو بار، مرتکب جدال شود. (مناسک عمره مفردة، ص ۶۹).

روشنا

بدترین جنبنندگان نزد خدا؛ افراد کر و لالی هستند که اندیشه نمی‌کنند.

چک لیست طلایی

امیدوارم بتوانم هم حق مادر را رعایت کنم و خدمتی در خور برایش انجام بدهم و هم اینکه با کمک گرفتن از دیگران خودم را در موقعیت بهتری قرار بدهم تا به عنوان فرزند کاری کرده باشم. نهایت همه این پرس و جو‌ها مرا به یک لیست و فهرست رساند از آنچه نیاز دارم و آنچه در قبال رفع نیازهایم انجام می‌دهم و برای خودم هم آدابی از رفتار آموخته‌ام که بتوانم در پایان این چند ماه زمین‌گیری و بیماری مادر، خودم و عملکردم را ارزیابی کنم. چک‌لیستی که در آخر بتوانم به خودم هم امتیاز بدهم.

فروشنده آن غلام بود، امام از او و لباس خرید به پنج درهم، یکی را به‌سه درهم و دیگری را به دو درهم، آنگاه به قنبر فرمود: سه درهمی را تو بیوش. قنبر گفت: آن را شما بپوشید که بالای منبر می‌روید و بر مردم خطبه می‌خوانید. امام فرمود: تو جوانی، آرزوی جوانی داری، من از خدایم شرم می‌کنم که خود را در لباس دیگران را رنجانده باشی یا از آنچه می‌پوشید بر آن‌ها بیوشانید و از آنچه می‌خورید به آن‌ها بخورانید.» همه این داده‌ها مفاد یک چک‌لیست از نیازها و طرز تعامل من با خانم کمکی برای مادر را تشکیل داد.

و آدابی درست کنم. می‌دانستم که این کار سابقه داشته است و حتی حضرت زهرا^(س) در خانه‌اش نیروی کمکی داشته است. از زن خادم مسجد محله تا همه کسانی که می‌دانستم آداب دیگری در رفتار با زبردستان دارند پرس‌وجویی کردم و دیدم می‌شود خیلی محترم و بدون تشر تفهیم کار کرد تا راحت از بالا به پایین به دیگران نگاه کنم و دستور بدهم. خاله و عمه‌ها از این بابت سرگوشم می‌زدند که توجه معلمی هستی؟ زبان نداری و این‌طوری نمی‌توانی کسی را برای مادر پیدا کنی، اما خب من سعی کردم برای خودم چک‌لیست

از روزی که مادرم زمین‌گیر شده بود من که عادت داشتم به کسی امر و نهی کنم و خجالت می‌کشیدم حتی به فراش مدرسه بگویم کلاس درس را جارو کند مجبور بودم با خانمی که دیگران بهش می‌گفتند کارگر سرکار داشته باشم. مهم، معاشرت با او نبود بلکه نمی‌توانستم مثل بقیه راحت از بالا به پایین به دیگران نگاه کنم و دستور بدهم.

خاله و عمه‌ها از این بابت سرگوشتم می‌زدند که توجه معلمی هستی؟ زبان نداری و این‌طوری نمی‌توانی کسی را برای مادر پیدا کنی، اما خب من سعی کردم برای خودم چک‌لیست

لا بد برای شما هم بارها پیش آمده است که در گفت‌وگوهای روزمره‌تان با دیگران در خانه یا محل کار یا حتی جامعه، دیگران را رنجانده باشید یا از آن‌ها ناراحت شده باشید. بارها به خودتان گفته باشید چقدر بد است که هنوز بلد نیستیم درست صحبت کنیم یا چقدر فلانی بد با من گفت‌وگو کرد، برای اینکه یک گفت‌وگوی کریمانه و بدون نقص داشته باشیم، خوب است نگاهی به سبک گفت‌وگوی امام‌رضا^(ع) در زندگی روزمره‌شان بیندازیم و کافی است پنج اصل ساده را مثل ایشان رعایت کنیم؛ پنج اصلی که گفت‌وگوهای ما را زیروبرو می‌کند و در نتیجه روایطمان را.

شفا

مردم را به‌راحتی به حضور بپذیرید و وقت ملاقات دهید.

لبخند بر لب داشته باشید تا از قدرت نفوذپذیری بیشتری برخوردار شوید.

آرام و نرم صحبت کنید.

به صحبت‌های مخاطبتان خوب گوش دهید تا حرفش تمام شود! شنونده‌ای فعال باشید.

کلام کسی را قطع نکنید تا اینکه حرفش تمام شود.